Ros. Almario

ANG MANANAYAW

Aklatang Bayan | I Aklát

Limbagan at Litograpía
NI
JUAN FAJARDO
Daang Carriedo Blg. 101, Sta. Cruz.
MAYNILA—1910

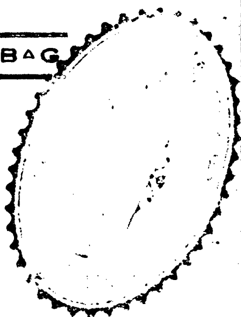

UNIV.
OF
MICH.

ANG MANANAYAW

Ros. Almario

UNANG PAGKALIMBAG

MAYNILA

LIMBAGAN NI JUAN FAJARDO

Daang Carriedo B'g. 101, Sta. Cruz

1910.

Aring tunay ng Aklatang Bayan.

Aklatang Bayan.

Sa gitnâ ng masinsíng ulap na sa kasalukuya'y bumábalot sa maunós na langit ng Lahìng Tagalog, ang «Akla tang Bayan» ay lumabás.

¿Layon? Íisáng íisá: makipamuhay, ibig sabihi'y makilaban, pagka't ang pakikipamuhay ay isáng ganáp na pakikítunggalì, isáng lubós at walâng humpáy na pakíkibaka

At makíkibaka kamí laban sa masasamâng hilig, mga ugalì t paniwalà, magíng tungkol sa polítika, magíng sa relihión at gayón sa karaniwang pamumúhay; yamang ang mga bagay na itó'y siyáng mga haliging dapat kásaligan ng alín mang bayan: tatlóng lakás na siyáng bumúbuô ng káluluwá ng alín mang lahì

At upáng malubós ang pagpapakilala ng adhikâng itó sa aming mangagiging mangbabasa, kung sakalì, ngayon pa'y malugód na't magalang na ipinatátalastás namin sa kanilá ang mga aklát na sa kasalukuya'y niyáyarì sa loob ng Aklatang itó:

Ang Mánanabong, Ang Panginggera, Bagong Hudas, Ang Sakim Bagòng Parì at ibá't ibá pa.

Panḡanay na anák nḡ Aklatang itó «Ang Mánanayaw», na nḡayó'y bagong kalúluwál pa lamang sa laranḡan nḡ Panunulat. Kulang sa katás marahil, marahil ay gayón din sa lusóg nḡ panḡanḡatawán, bigláw na bunḡa palibhasà nḡ isáng panitik na salát sa ilaw nḡ talino at dahóp sa yaman nḡ pananalitâ.

Magsísitulong sa aklatang itó ang mḡa katoto ko't kaadhikâng Faustino Aguilar, namámatnugot sa TALIBA, *Carlos Ronquillo, punòng-mánunulat sa náturan ding páhayagán at mḡa ibá pang gurò nḡ panitik, na sa pamamagitan nḡ limbagan at papel ay magsásabog, hanggáng sa lalòng lihim na pook nḡ Katagalugan, nḡ makákaya niláng pangliwanag na ilaw sa mḡa kalahìng nanḡánḡailanḡan nitó.*

Ros. Almario,

Taga-pamahalà nḡ Aklatang Bayan.

Maynilà, 30 V-1910.

Ang Mánanayaw.

Jóvenes que estais bailando, al infierno vais saltando.

SIMULA

Pati: Mánanayaw. Alanganing tindíg; ni mababà ni mataas; katawáng malusóg, makatás, sariwà; mĝa matáng malalakí't bugháw, dalawáng bintanàng pinanúnuuĝawan nĝ isáng káluluwáng nag-iinit, nag-aalab sa ningas nĝ apóy nĝ isáng damdaming batis na dinádaluyan nĝ alíw, *alíw nĝ sandalî* na nakalúlunod, nakaíinís at nakamámatáy sa bawà't káluluwáng maligò sa kanya.

Sawî: Túbong lalawigan, binatàng

nag-aaral sa Maynilà. Buhat sa ma buting lipì, angkán ng mga mayaman, si Sawî ay isang binatàng lumakí sa lilim ng pananaganà: kimî, mahihiyâin, ugalìng babae, si Sawî ay hindî kaparis ng mga binatàng walâng ibáng minímithîmithî kundî ang mátulad sa isáng paróparó, sa isáng bubuyog, na tuwîna'y hanap ang mga bulaklák, upáng simsimín ang kaniláng bangó.

Tamád: Isáng hampás-lupà, isáng hampás-bató, na gaya ng tawag sa kanyá ng madlâ. Ulila sa amá't ulila sa iná. Walâng asawa, ni anák, ni kapatid, ni kamaganakan kungdî... si «Ligaya»; ligayang pará sa kanyá'y hindî natatagpô sa alín mang dako, sa alín mang poók, máliban sa mga bilyar, sabungán, panggingggihan, bahay-sáyawan at mga bunganga ng impierno na sa bálana'y laging nakaumang.

—Tamád, ¿kumusta ang *ibon*?

—Mabuti, Pati, maamò na ngayón.

—¿Handâng pumasok sa kulungán?

—¡Oh, walâng pagsalang hindî siyá pápasok!

—¿Anó ang sabisabi niyá sa iyó tungkól sa akin?

Paris din ng̃ mg̃a unang salitâ na náiukol ko sa iyó nang tayo'y unang magkátagpô sa isáng handâan: na, ikáw ay magandáng katulad ni *Venus*, paris ng̃ Talà sa umaga. ¡Umiibig na sa iyo! Maáasahang siyá'y bihag mo na...

Binuksán ni Pati ang kanyáng dalawáng labì na nagpúpulahan upáng paraanín ang isáng matunóg na halakhak.

—*Con qué*, umiibig na sa akin, há?

—At pagháhanapin ka mámayâ.

—¿Saan? ¿saan mo akó itinurò?

—Sa bahay-sáyawan.

—¿Sa makatwíd palá ay nalalaman nang akó'y mánanayaw? ¿at anó ang sabi sa iyó? ¿hindî ba niyá nábabasa ang mg̃a páhayagáng, hindî miminsan at mámakalawáng nagsásabog diyán ng̃ mg̃a balitàng diumanó'y hindî mg̃a babae ang mg̃a mánana-

yaw sa «suscrición» kundî isáng tungkós na mga talimusák?

—*Medio... medio* sinabi niya sa akin ang ganyán; ngunì't tinugón ko siyáng ang gayóng balità'y mangyáyaring magkátotoó, kung minsan at mangyayari rin namáng hindî, «Si Pati»—ang wikà ko sa kanya, —«iyong dalagang ipinakilala ko sa iyo sa handâang dinaluhán natin ay isáng matibay na saksí ng katotohanang ang isáng magandáng perlas ay mangyáyaring mápaliblíb sa gitnâ ng burak...»

At tumigil sandalî ang nagsásalitâ upáng lumagók ng laway at magpatuloy, pagkatapos, sa mga ganitóng pangungusap:

– At si Sawî (ang ibong pinagúusapan nilá) - ay naniwalà namáng ikáw ay isáng «magandáng perlas», isáng dalagang mahinhín, may puri, marangal...

—¿At hindî na itinanóng kung bakit akó nápapasok sa bahay-sayawan?

—Itinanóng ¿bakit hindî? ngunì't

ang dilà ni Tamád, ang dilà ng bugaw mong si Tamád, ay nang mga sandalìng yao'y lumikhâ ng mga pangarap na sa kanyáng bibíg ay larawang mistulà ng katotohanan, katotohanang nákita, sinaksihán ng kanyáng tingín. At sinabi ko sa kanyáng halos maagnás ang luhà ko: ¡Oh, Sawî, kung nálalaman mo ang buông kasaysayan ni Pati, ng magandáng Pati, na hináhangàan mo ngayón, ay dî sásalang siyá'y málalarawan sa mga balintatáw ng mga matá mo na katulad ng isang banál na babae, ng isáng ulirán ng kadalagahan. Pagka't siya, ang habol ko pa, ay isáng ulilàng dumanas ng dî gágaanong kasawían sa buhay, nagíng magpapalimos, nagíng manghihingì, at nang ayaw nang lawitán ng awà ng mga tinátawagan ay napilitang pumasok na alilà, ipinagbilí ang lakás sa isáng mayaman...... dapuwà't...

—¿Anó pa?

—Ang mayaman, ang dugtong ko, sa haráp ng waláng kaagáw na dilág